

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL ATSIŠAKYMO PRADĖTI TYRIMĄ DĖL UAB „LABRADORAS“ VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 9 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS

2011 m. kovo 31 d. Nr. 1S-56
Vilnius

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba) 2011 m. kovo 31 d. tvarkomajame posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl UAB „Labradoras“ veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas) 9 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

Konkurencijos taryba 2011-01-24 gavo UAB „Amžinasis akmuo“, UAB „Akmeninė dovana“, UAB „Akmenskaldys“, UAB „Diartus“, UAB „D. Varec“, UAB „Gudelių slėnis“, G. Bradausko PĮ „Brada“ ir Laimono Sebeckio PĮ (toliau kartu vadinama – Pareiškėjai) pareiškimą dėl galimo UAB „Labradoras“ piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi (galutinis pareiškimas Konkurencijos taryboje gautas 2011-02-24).

Pareiškėjai nurodė, kad, jų manymu, UAB „Labradoras“ (ši bendrovė įgaliojimus perėmė iš UAB „Paplaujos paminklų dirbtuvės“), kaip turinti įgaliojimus įrengti ir eksploatuoti Kairėnų ir Liepynės kapines (esančias Vilniaus miesto teritorijoje), viršija savo įgaliojimus ir atlieka konkurenciją ribojančius veiksmus.

Anot Pareiškėjų, UAB „Labradoras“, vykdydamas minėtų kapinių priežiūrą¹, riboja laidojančių asmenų galimybę pasirinkti įmonę, galinčią įrengti ir sutvarkyti kapavietę, esančią UAB „Labradoras“ priežiūrimose kapinėse. Pareiškėjai teigia, kad tokiais veiksmais ribojamos jų galimybės veikti atitinkamoje rinkoje. Pareiškėjai nurodė, jog veikia paminklų gamybos ir pardavimo srityje.

Pareiškėjai nurodė, kad laidojančiam asmeniui pasirinkus palaikų laidojimui kapines, kurias priežiūri UAB „Labradoras“, laidojantis asmuo su šia bendrove privalo pasirašyti sutartį, kurioje be konkretaus pasirinkimo laidoti Kairėnų arba Liepynės kapinėse, yra papildomas punktas, niekaip nesusijęs su laidojančio asmens pasirinkimu. Šiame papildomame punkte nurodyta, jog paminklus ir kitus kapaviečių statinius stato tik UAB „Labradoras“, kaip pagrindas nurodoma viena iš sutarčių su Vilniaus miesto savivaldybe, kuri pridedama kaip priedas prie Pareiškėjų pateikiamo pareiškimo. Šią sutartį laidojantis asmuo verčiamas pasirašyti tuo momentu, kai jam svarbu išspręsti su artimo žmogaus laidojimu susijusius neatidėliotinus rūpesčius. Atėjus laikui įrengti kapavietę, laidojančiam asmeniui nurodoma, jog jis neturi teisės laisvai pasirinkti įmonės, galinčios atlikti kapavietės įrengimo darbus, nes įmonę (UAB „Labradoras“) jau pasirinko pasirašydamas sutartį. Tačiau dalis laidojančių asmenų nusprendžia pasirinkti kitą įmonę nei UAB „Labradoras“.

¹ Pagal Kapinių priežiūros organizavimo tvarkos aprašą, patvirtintą LR Vyriausybės 2008-11-19 nutarimu Nr. 1207, kapinių priežiūrėtojas kapinėse turi palaikyti švarą ir tvarką, registruoti duomenis laidojimų ir kapaviečių statinių registravimo žurnale, vykdyti kitas Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatyme, Kapinių tvarkymo taisyklėse ir sutartyje su savivaldybe arba religine bendruomene ar bendrija numatytas funkcijas. Kapinių priežiūrėtojas užtikrina, kad kapinės būtų aprūpintos vandeniu (iš gręžinių, šachtinių šulinių, centralizuoto vandentiekio tinklų, vanduo būtų atvežamas cisternomis pagal nustatytą grafiką ir panašiai), nustatytą tvarką būtų surenkamos ir išvežamos į sąvartyną kapinėse susidarančios atliekos.

gaminančią ir parduodančią paminklus, ir pageidauja, jog ta kita įmonė pagamintą paminklą ir sumontuotų. Tokiu atveju, anot Pareiškėjų, laidojančiam asmeniui UAB „Labradoras“ liepia rašyti prašymą, kad laidojantis asmuo atsisako šios įmonės paslaugų ir kad kapavietės tvarkymo darbus atliks „savo jėgomis“. Kartu laidojantis asmuo įspėjamas, jog „savo jėgomis“ negali būti laikoma jokia kita paminklus gaminanti ir jais prekiaujanti įmonė, nes jos UAB „Labradoras“ neįleis į savo prižiūrimų kapinių teritoriją. Taigi iš esmės, anot Pareiškėjų, kitos įmonės, veikiančios paminklų gamybos ir pardavimo srityje, UAB „Labradoras“ (kaip kapines prižiūrinčios įmonės) neįleidžiamos į Kairėnų ir Liepynės kapinių teritoriją, nors jų paslaugų ir pageidautų laidojantis asmuo (t.y. pas juos užsisakytų gaminti paminklus ir juos montuoti).

Kiekvieną kartą, kai laidojantis asmuo pateikia užsakymą kuriam nors iš Pareiškėjų gaminti paminklą Kairėnų arba Liepynės kapinėms, Pareiškėjai negali užtikrinti savo klientų (laidojančių asmenų), kad tinkamai atliks darbus UAB „Labradoras“ prižiūrimose kapinėse ir kad nebus konflikto su šia minėta įmone. Pareiškėjai netgi nurodo, kad siekdami išvengti konflikto su UAB „Labradoras“, dažnai netgi atsisako vykdyti užsakymus iš laidojančių asmenų (klientų).

Pareiškėjai nurodė, jog panašių problemų nekyla su kitomis kapines prižiūrinčiomis bendrovėmis, veikiančiomis kitose Vilniaus mieste esančiose kapinėse – paminklų gamybos ir pardavimo įmonės su kapines prižiūrinčiomis įmonėmis kasmet pasirašo tipines sutartis, kuriose aptariamoms įleidimo į kapines sąlygos (konkretūs įkainiai ir kitos sąlygos, kurios vienodai taikomos visoms kapinėse veikiančioms paminklų gamybos ir prekybos įmonėms).

Pareiškėjai nurodė, jog siekiant išspręsti šią situaciją, vienas iš Pareiškėjų inicijavo sutarties su UAB „Labradoras“ pasirašymą. Sutartis buvo pasirašyta 2010-06-30, tačiau problemos neišsprendė.

Vilniaus miesto savivaldybės Komunalinio ūkio departamentas (toliau – Savivaldybės KŪD) Pareiškėjams 2011-02-22 raštu Nr. A51-3699 (2.9.3.19-UK2) nurodė, jog kapinės Vilniaus mieste yra tvarkomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo nuostatomis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-11-19 nutarimu Nr. 1207 „Dėl Lietuvos Respublikos žmonių laidojimo įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų patvirtinimo“ patvirtintomis Kapinių tvarkymo taisyklėmis (toliau – Taisyklės), taip pat 2010-11-24 Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-1798 patvirtintomis Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje esančių kapinių tvarkymo taisyklėmis“.

Savivaldybės KŪD 2011-03-09 raštu Nr. A51-(2.9.3.19-UK2) Konkurencijos tarybai nurodė, jog veikiančioms kapinėms priskiriamos kapinės, kur gali būti formuojamos naujos kapavietės, formuojami nauji kapai, pakartotinai laidojama esamuose kapuose, laidojama kolumbariumuose, laidojimo rūsiuose arba išbarstant kremuotus žmogaus palaikus pelenų barstymo lauke (Taisyklių 8 punktas).

Savivaldybės KŪD nurodė, jog šiuo metu laisvai laidojama yra Karveliškių ir Liepynės kapinėse. Norint laidoti Rokantiškių ir Kairėnų kapinėse, pagal atskirai patvirtintą laidojimo tvarką, laidojantis asmuo turi gauti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento leidimą, o Antakalnio kapinėse – Komunalinio ūkio departamento leidimą, suderintą su Vilniaus miesto savivaldybės meru arba mero pavaduotoju.

Savivaldybės KŪD taip pat pažymėjo, jog pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus (Taisyklių 6 punktą) kapinės priskiriamos neveikiančioms, jeigu jose negalimi nauji laidojimai dėl nustatytų visuomenės sveikatos saugos, kultūros paveldo apsaugos ar aplinkosaugos reikalavimų. Neveikiančiomis kapinėmis Vilniaus mieste laikoma Karių, Gurelių, Viršuliškių, Bevardės, Našlaičių, Broliškos ir Rytų kapinės.

Anot Savivaldybės KŪD, kapinės priskiriamos riboto naudojimo kapinėms, jeigu jose nėra vietos naujoms kapavietėms formuoti, tačiau galima laidoti esamose (kur jau palaidota) kapavietėse, formuojant naujus kapus arba pakartotinai laidojant į jau esamus, taip pat laidojant kolumbariumuose, laidojimo rūsiuose, išbarstant kremuotus žmogaus palaikus pelenų barstymo lauke (Taisyklių 7 punktas). Riboto naudojimo statusą turi Saulės, Rasų, Bernardinų, Sudervės, Saltoniškių, Verkių kapinės.

Pagal Savivaldybės KŪD pateiktą informaciją, juridinio asmens teise turinčios religinės

bendruomenės ir bendrijos pagal Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymą savivaldybės nustatyta tvarka gali turėti savo konfesines kapines. Visų Šventųjų parapijos kapinės, Vilniaus sentikių religinės bendruomenės kapinės, Vilniaus stačiatikių šv. Eufrosinijos kapinės ir Lietuvos žydų bendruomenės kapinės yra konfesinės miesto kapinės. Jose laidojami konfesinių bendruomenių nariai, suderinus su atsakingais šių kapinių darbuotojais.

Pareiškėjai 2011-02-21 rašte Nr. 266 taip pat papildomai pažymėjo, jog šiuo metu Vilniaus miesto ribose laisvai veikiančios yra Karveliškių ir Liepynės kapinės. Jeigu mirusysis yra Vilniaus miesto gyventojas, laidojantis asmuo realiai gali pasirinkti vienas iš dviejų (Karveliškių arba Liepynės) Vilniaus miesto ribose esančių kapinių. Visose kitose kapinėse laidojimai iš esmės yra apriboti arba negalimi. Taigi Pareiškėjai ir patys pripažįsta, jog kitų kapinių rinkimosi galimybės atveju jau yra apribota pasiūla, t.y. laisvas pasirinkimas laidoti tokiose kapinėse.

Taigi patys Pareiškėjai nurodė, jog laidojantis asmuo realiai turi tik 2 pasirinkimo galimybes – gali rinktis vienas iš 2 veikiančių kapinių, t.y. vienos kurios nors konkrečios kapinės nesudaro atskiros geografinės paslaugos teritorijos. Su mirties liudijimu kreipiamasi į vieną iš 2 kapinių administraciją, užpildomas prašymas dėl leidimo laidoti pasirinktose kapinėse ir paprašoma gauti eilės tvarka paskirtą nemokamą laidojimo vietą. Jeigu laidojantysis asmuo pageidauja vietos, kur jau atlikti tam tikri vietos ir teritorijos sutvarkymo darbai, už ją kapinių administracijai mokamas sutartinio dydžio mokestis. Jeigu mirusysis nėra Vilniaus miesto gyventojas, tokiu atveju laidojantis asmuo pirmiausiai turi gauti leidimą iš Vilniaus miesto savivaldybės, vėliau laidojimo tvarka tokia pati, kaip ir mirusiojo Vilniaus miesto gyventojų.

Kaip jau minėta aukščiau ir kaip papildomai pažymėjo Pareiškėjai, UAB „Labradoras“ prižiūri vienas iš 2 šiuo metu Vilniaus miesto ribose veikiančių kapinių.

Pareiškėjai papildomai pažymėjo, kad skundžiama ne tai, jog UAB „Labradoras“ piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi vykdydamas kapinių priežiūrą, bet šios bendrovės veiksmai, ribojantys klientų galimybę pasirinkti įmonę, galinčią įrengti ir sutvarkyti kapavietę, esančią UAB „Labradoras“ prižiūrimose kapinėse.

Siekiant įvertinti galimus rinkos apibrėžimus ir galimybes UAB „Labradoras“ užimti dominuojančią padėtį, Konkurencijos taryba paprašė informacijos iš Vilniaus miesto savivaldybės. Savivaldybės KŪD 2011-03-09 raštu Nr. A51-(2.9.3.19-UK2) pateikė informaciją apie Vilniaus miesto teritorijos ribose esančiose kapinėse atliktų palaikų laidojimų skaičių. Buvo įvertinti faktiški palaikų laidojimai šiuo metu laisvai veikiančiose Karveliškių ir Liepynės kapinėse, kadangi tik jos be jokių apribojimų gali būti tinkamas pakaitalas laidojančiam asmeniui. Vienose iš kapinių (Liepynės) kapinių prižiūrėtoja paskirta UAB „Labradoras“. 2008 m. Karveliškių kapinėse iš viso buvo palaidota 1963 palaikai, kai tuo tarpu tai pačiais metais Liepynės kapinėse palaidota tik 6 palaikai. Remiantis šiais duomenimis, 2008 m. UAB „Labradoras“ dalis teikiant kapinių priežiūros paslaugas sudarė tik apie 0,3 procento. 2009 m. atitinkamai Karveliškių kapinėse buvo 1715 palaikų laidojimų, Liepynės kapinėse – 156. Šiuo atveju UAB „Labradoras“ dalis sudarė apie 8 procentus atitinkamų paslaugų teikime. Tuo tarpu 2010 m. Karveliškių kapinėse užfiksuota 1850 palaikų laidojimų, Liepynės kapinėse – 134. Taigi 2010 metais pagal tai UAB „Labradoras“ dalis šiose paslaugose sudarė apie 7 procentus. Taip pat kol kas Liepynės kapinės Karveliškių kapinėms negali prilygti ir pagal užimamą bendrą plotą (ha): pagal Savivaldybės KŪD pateiktą informaciją, Karveliškių kapinių bendras plotas yra 81,82 ha, Liepynės kapinių bendras plotas yra 5 ha. Taigi nėra informacijos, pagrindžiančios, kad UAB „Labradoras“ galėtų užimti dominuojančią padėtį, tiek rinką apibrėžiant kaip kapinių priežiūros paslaugas Vilniuje, tiek kitais įmanomais alternatyviais būdais.

Papildomai pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo 31 straipsnyje nurodyta, jog savivaldybių vykdomosios institucijos koordinuoja ir kontroliuoja kapinių prižiūrėtojų darbą. Pareiškėjai pareiškimą papildė 2011-02-22 raštu Nr. 267, kuriame taip pat pridedamas Savivaldybės KŪD raštas dėl šios problemos sprendimo. Savivaldybės KŪD pareiškėjams nurodė, jog ketinama imtis veiksnių išspręsti susidariusiai situacijai.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

Konkurencijos įstatymo 9 straipsnis draudžia ūkio subjektams piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje atliekant visokius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus. Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 11 dalį dominuojančiu ūkio subjektu laikomas ūkio subjektas, galintis daryti vienpusę lemiamą įtaką rinkoje.

Dėl Pareiškėjų teiginio, jog skundžiama ne tai, jog UAB „Labradoras“ piktnaudžiauja prižiūrdamas kapines, bet šios bendrovės veiksmai, ribojantys klientų galimybę pasirinkti įmonę, galinčią įrengti ir sutvarkyti kapavietę, esančią UAB „Labradoras“ prižiūrimose kapinėse, pasakytina tai, jog pagal vieną iš galimų atitinkamų rinkų apibrėžimų, UAB „Labradoras“ konkurencijos teisės prasme iš esmės veikia tiek teikdamas kapinių priežiūros, tiek ir kapaviečių įrengimo paslaugas. Ši įmonė, teikdama kapinių priežiūros paslaugas, iš esmės atlieka dvejopo pobūdžio veiksmus: 1) liepdama laidojantiems asmenims palaikų laidojimo momentu pasirašyti sutartis, kuriose susiejama vietos laidoti suteikimas ir kapavietės įrengimo paslauga, nurodant ją pirkti tik iš UAB „Labradoras“; 2) kaip kapinių prižiūrėtoja, savavališkai drausdama kitoms paminklus gaminančioms ir jais prekiaujančioms įmonėms įrengti kapavietes (pagaminti ir sumontuoti paminklus ir antkapius ir pan.).

Palaidotų palaikų skaičius iš esmės tiksliausiai atspindi esamą situaciją apie kapines prižiūrinčių įmonių padėtį vykdant kapinių priežiūrą, kadangi tik naujo laidojimo atveju visais atvejais laidojančiam asmeniui reikės gauti vietą kapavietei iš kapinės prižiūrinčio ūkio subjekto bei didžiausia tikimybė, kad tokiu atveju laidojantis žmogus pageidaus įrengti naują paminklą ir/ar antkapį. Taip pat papildomai buvo palyginta dviejų minėtų kapinių plotai – Karveliškų kapinės savo plotu (ha) daugiau kaip 16 kartų didesnės už Liepynės kapinių užimamą plotą. Kaip matyti iš Konkurencijos tarybos surinktos informacijos, UAB „Labradoras“ nei 2008, nei 2009, nei 2010 m. negalėjo užimti dominuojančios padėties teikiant kapinių priežiūros paslaugas Vilniuje, t.y. netenkino Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 11 dalyje įtvirtintos 40 procentų ribos, kurią turint ūkio subjektui preziumuojama, jog ūkio subjektas užima dominuojančią padėtį. Taip pat nenustatyta jokių kitų aplinkybių, kurios leistų įtarti, jog UAB „Labradoras“ galėtų užimti dominuojančią padėtį (daryti vienpusę lemiamą įtaką).

Dėl šios priežasties, vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 4 dalies 5 punktu, darytina išvada, kad nėra duomenų, kurie leistų teigti, jog UAB „Labradoras“, užima dominuojančią padėtį teikiant kapinių priežiūros paslaugas, ir kad gali pažeisti Konkurencijos įstatymo 9 straipsnį. Nesant ūkio subjekto dominavimo atitinkamoje rinkoje, negali būti keliamas klausimas dėl jo piktnaudžiavimo, kadangi tik užimant dominuojančią padėtį ūkio subjektui kyla papildomų pareigų ir draudimų Konkurencijos įstatymo prasme. Todėl nagrinėjamu atveju nėra pagrindo pradėti tyrimą dėl UAB „Labradoras“ veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimas. Kartu pažymėtina ir tai, jog tai neužkerta galimybės Pareiškėjams ateityje, pasikeitus aplinkybėms (ženkliai išaugus laidojimų skaičiui Liepynės kapinėse ir pasikeitus UAB „Labradoras“ užimamoms rinkos dalims), pakartotinai kreiptis į Konkurencijos tarybą.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 25 straipsnio 4 dalies 5 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

Atsisakyti pradėti tyrimą dėl UAB „Labradoras“ veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 9 straipsnio reikalavimams.

Nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

L.e. Pirmininko pareigas

Jūratė Šovienė